

šolah ter marljivo poučevalo koroško slovensko mladež in z njo v idealno narodnem navdušenju uprizarjalo slovske igre, gledališke predstave in izlete, zunaj šole pa prirejalo narodne veselice in ljudske shode, ki je na njih bodrilo koroški narod in ga pripravljalo za plebiscit. Žal, da so se te volitve pod nečutenim nemškim in italijanskim terorizmom izvršile v prilog republiki Avstriji!

V Prekmurju je nadzornik Gangl izgnal madžarsčino iz osnovnih šol tam, kjer kompaktno prebiva slovensko ljudstvo, v vse šole pa je uvedel slovensčino. Madžarsko in madžaronsko učiteljstvo se je povečini umaknilo na Ogrsko, na mesto njih pa je prišlo slovensko učno osebje. Kjer so kazale potrebe, tam je Gangl ustanavljal nove šole ali že obstoječe razširjal v večrazrednice; žal, da v zadnjem času iz budžetnih ozirov ne more nadaljevati tega posvetnega dela tako, kakor mu velevala srce in volja. Vse prekmursko učiteljstvo, ki je službovalo pod madžarsko naučno upravo in ostalo na svojih službenih mestih, se je moralo podvreči dopolnilnemu usposobljenostnemu izpitu iz slovensčine. — Medtem ko je bilo leta 1920, v Prekmurju 81 osnovnih šol s 158 razredi, ki jih je obiskovalo 13.054 otrok tako, da je prihajalo povprečno na vsak razred na 80 otrok, je tam danes 90 osnovnih šol z 208 razredi, ki jih obiskuje 14.041 otrok in prija povprečno na vsak razred nekaj nad 55 otrok. Med temi osnovnimi šolami so 3 nemške in 14 madžarskih, ki pa se tudi v njih poučuje slovensčina kot predmet. V prid in razvoj narodnemu šolstvu v Prekmurju je nadzornik Gangl izposloval narsikako izdatno gmotno podporo iz državnih sredstev. V svojem blagem srcu pa gotovo goji lepe načrte za pozdigo prekmurskega šolstva že v bližnji bodočnosti, zato je upati, da ga bo država tudi v bodoče podpirala v njegovih plemenitih stremljenjih.

Na bivšem Kranjskem naj nam v nastopnem pokaže statistika razvoja osnovnega šolstva pod Ganglovim nadzorstvom. — Od prevrata pa do konca leta 1922. je bilo nanovo ustanovljenih 10 osnovnih šol; število razredov in vzorednic se je zvišalo za 339. Od 405 osnovnih šol s 1440 razredi in vzorednicami je 374 slovenskih, 1 srbska (Bojan-), 11 nemških in 19 slovensko-nemških. Te šole obiskuje 79.250 otrok tako, da

prihaja na vsak razred povprečno po 55 otrok. Pred prevratom je bilo na bivšem Kranjskem 143 enorazrednic, 98 dvorazrednic, 41 trirazrednic, 38 štirirazrednic, 22 petrazrednic, 13 šestrazrednic, 1 sedemrazrednica in 5 osemrazrednic; danes imamo 129 enorazrednic, 110 dvorazrednic, 36 trirazrednic, 34 štirirazrednic, 47 petrazrednic, 33 šestrazrednic, 1 sedemrazrednico in 15 osemrazrednic. — V kratki dobi 4 let je to pač lep napredek v razvoju narodnega osnovnega šolstva.

Nadzornik Gangl je uspešno sodeloval tudi pri ustanavljanju javnih meščanskih šol in je ob prevratu zastavil svoj vpliv za razmah tega šolstva. Pred vojno je bilo na Kranjskem le dve teh šol, nemška v Krškem in slovenska v Postojni, ki je sedaj — žal — pod Italijo. Po vojni je višji šolski svet ustanovil sedem novih javnih meščanskih šol, in sicer v Ljubljani 2 deški in 2 dekliški, na Jesenicah, v Ribnici in Trzinu, v Krškem pa je nemško preuredil v slovensko meščansko šolo. Tudi tu je pripisovati velik del zaslug nadzorniku Ganglu, ki se je vsikdar zavzemal za meščanske šole.

Posebno pri srcu je Ganglu razvoj in napredek strokovnega šolstva za nepolnočutno mladino. Petrazredno gluho-nemnico v Ljubljani je razširil v osemrazrednico, trirazredno pomožno šolo za slabo nadarjeno dečo v šestrazrednico s pripravljanim razredom, šola za slepe v Kočevju pa ima sedaj 2 razreda.

Tak je vsestranski razmah narodnega šolstva pod neumorno in smotreno delavnim višjim šolskim nadzornikom Ganglom v njegovem področju. Plemenit v duši, blag v srcu, vnet za vse lepo, dobro, pošteno in koristno, poln resnične ljubezni do domovine, kremenit značaj; tak stoji na čelu šolstva in učiteljstva svojih okrajev, zato ga vsak visoko ceni in spoštuje, posebno pa napredno učiteljstvo, ki mu je odkrito vdano iz dna duše z iskreno željo, naj ga Bog še dolgo ohrani v čvrstem zdravju in procvit narodne prosvete in zgledega narodnega šolstva! **Ferdo Juvanec.**

Ošabnost in prezirljivost med tovariši in tovarišicami je znak plitvega uma ali visoke domisljivosti.

E. G.

Ilustrovani učiteljski koledar za l. 1924.

Glavni Odbor Udruženja Jugoslov. učiteljstva v Beogradu naznanja, da izda 1. decembrom t. l. UJU svoj koledar, ki o obsegal poleg običajne koledarske sebine tudi: članke najznamenitějšíh slovenskih jugoslov. pedagogov, slike jugoslov. pedagogov, njih biografije in biografsko navedena pedagoška dela; forizme svetovnih in jugoslovanskih pedagogov; pedagoške Maticе v naši kraljevini in dela, ki so jih izdale; slike slovenskih učiteljskih prosvetnih in organizacijskih delavcev; statistiko jugoslovanskih šol, učiteljstva in dece v kraljevini in izven nje; nastave šolskih in prosvetnih akonov in naredb, ki so v veljavi v pomembnih pokrajinah in izčrpi iz njih, ki so v veljavi za vso državo; bibliografija sodobnih jugoslov. pedagoških in šolskih knjig, pedagoških in mladinskih listov; aslovi in kraji šolskih oblascev in nadzornikov; izčrpek iz zakona o taksah d., itd.

Koledar bo tiskan s cirilico in latinsko, v srbskem, hrvatskem in slovenskem jeziku. Obsegal bo do 15 tiskovnih pol velikega formata in bo stal za predplačnike in naročnike vnaprej 20 Din, pozneje pa več.

Denar se oddaje okrajnim učiteljskim društvom pod imenom »Koledar UJU« ali pa direktno Pov. UJU v Ljubljani. Pozivamo okrajna učiteljska društva, da nabirajo naročnike za koledar! O tem dobe okrajna društva še posebno okrožnico! Zadnji rok je do 15. novembra, ker izide koledar že s 1. decembrom t. l.

Koledar je važna podlaga za bodočo jugoslovansko pedagoško enciklopedijo, za biografski leksikon jugoslovanskih pedagogov in za zbiranje jugoslovanske pedagoške bibliografije.

Tovarišice in tovariši! Podprimo veliko kulturno delo in usmerimo tudi mi svoj korak z UJU — h kulturnemu ujedinjenju.

Naročite koledar UJU!

POVERJENIŠTVO UJU V LJUBLJANI.

Ugledno Ravnateljstvo lista »Edinost«, Trst. V primerno ravnanje se javlja naslovljenemu ravnateljstvu, da se odlaga izvrševanje odloka podpisane prefektore z dne 22. tek. meseca, št. 041—5323, tičočega se obveznosti dvojezičnega izhajanja listov, ki se v tej pokrajini objavljajo v neitalijanskem jeziku. — Prefekt: Crispo Moncada.

Naše narodno prosvetno delo.

PRVI NARODNO - PROSVETNI ODESK PO NOVEM POSLOVNIKU.

Tovariš nadzornik Rus je pri okrajnem učiteljskem društvu za Kranjski okraj na zborovanju dne 12. septembra t. l. obširno poročal o pomenu in namenu okrajnega narodno-prosvetnega odseka.

Društvo je sprejelo nato sledeče predloge:

1. V zmislu člena 58. poslovnika za odseke UJU poverjeništvu Ljubljana osnuj učiteljsko društvo za Kranjski okraj

Okrajni narodno - prosvetni odsek, ki dajaj inicijativo centrali in izvaja delo v podrobnem v svojem področju po navodilu centrale.

2. Učiteljstvo v okraju poročaj temu odseku prav na kratko in takoj po uprizaritvi o vsaki šolski prireditvi, o mladinskih igrah in spevoigrah z namenom, da jih odsek priobči v našem stanovsko-političnem glasilu in svrhu statistike in vsepšnega pregleda.

3. Narodno - prosvetnemu odseku v Ljubljani se naroča, da začne takoj sestavljati seznam slovenskih mladinskih iger in spevoiger, in sicer s kratko, a pregledno vsebino. Te podatke naj dobiva z onih šol, kjer so se te igre že uspešno priredile.

O p o m b a: Ustanovitev okrajnih narodno-prosvetnih odsekov je zelo pozdraviti, ker se bo s tem naše delo zelo podkrepilo. Za princip je vzeti, da naj ne bo v odseku preveč članov, naj bodo taki, ki se zanimajo in delujejo na tem polju in kar je poglavito, da so blizu skupaj, ker sicer jim je težko pogosto sestajanje in delovanje. — Ta princip se bo moral uveljaviti tudi pri novi sestavi centralnih odsekov, ker isti le radi finančnih težkoče ne morejo delovati. — V kratkem prične izhajati knjižnica »Šolski oder«, ki bo kažipot našim odrom, kaj naj uprizarjajo in jim bo hkrati nudila igre. — V zadnjem času smo doznali za mnogo uprizaritev na šolskih odrih, o katerih se sploh ni poročalo našemu listu. Prosimo tovariše okoliških šol, da v prihodnje to store. Uredništvo.

—p Več šolskih vodstev nas prosijo, da bi jim dali vzorec za premakljivi šolski oder, ki je čim cenejši in najpripravnější. Prosimo one tovariše, ki imajo kakršne pripravne načrte in tozadevne nasvete ter izkušnje, da bi nam jih vpslali, da bomo lahko povpraševalcem ustregli.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Iz Postojne. V nedeljo, dne 14. oktobra je naša mladina igrala »V kraljestvu palčkov«. Uprizoritev je bila tako popolna, kakor je menda še ni videlo naše mesto. Igra kot taka je bila že dovoljkrat ocenjena. Avtor Ribičič bi bil pri nas na lastne oči mogel videti nje triumi! Jedro mehke pravljice — ljubezen do matere — je božalo male in izzivalo solze velikim. Vsestransko mojstrsko prirejeno uprizaritev, ki nas je kar očarala, je pripravil g. Mirko Pikel. Za svoj brezmejni trud naj sprejme s tega mesta vso zahvalo staršev sodelujočih otrok! V pomoč so mu bili g. Žorž ml., ga. Sobanova in ga. Buda. Tudi njim naša velika zahvala! S kulisami se je izkazal mojstra-umetnika g. Černigoj, z izdelki raznih sceničnih potrebščin pa nadarjeni g. Fr. Bizjak. In kaj naj rečem posamič o njih, ki so igrali? Ko so vendar bili vsi tako dobri, tako izvrstni, eden boljši kot drugi. Le petje — pa saj veste, mlada grla in zunaj je že mraz — le petje jim je bilo nekoliko preteško; a na splošno se to niti ni opazilo, predvsem pa se je docela izgubilo v prelestni igri. Krono je po sodbi resnih opazovalcev nosil kralj, mali še ne osemletni Boris; norček, šegava Pavla pa je bil norček, ki bi delal čast velikomestnemu odru.

—po Mala Nedelja. Osnovnošolska mladina pri Mali Nedelji je vprizorila pod vodstvom učiteljstva v Društvenem domu 11. marca t. l. prireditev s sledečim sporedom: 1. Pozdrav šol. vod., 2. Petje: a) Slovenec sem, b) Slovenac, Srb, Hrvat, c) Naprej zastava Slave, 3. Otroška igra »Šivilja Klara«, 4. Živa slika, 5. Nastop »uniformiranih« »Mladih vojakov« s petjem in korakanjem. — Udeležba sijajna, nad 400 ljudi. Vkljub temu, da je bilo dobro pogoščenih nad 100 otrok, je ostalo čistega dobička 1200 Din. Občinstvo je bilo s prireditvijo zelo zadovoljno. — Dne 30. junija t. l. pa je priredilo maloneledeljsko učiteljstvo s šolsko mladino poučni izlet v Ljutomer. Od Male Nedelje smo šli peš v Križevce, kjer nam je tov. Herzog razkazal krajevne znamenitosti, predvsem opekarno, umetni mlin in umetno žago. Iz Križevc smo se peljali z vlakom v Ljutomer, kjer smo si pod vodstvom tov. Mikla ogledali v meščanski šoli razstavo risb in ženskih ročnih del, nadalje elektrarno in druge ljutomerske znamenitosti. Pred okrajnim glavarstvom je pozdravila mladina gosp. okraj. kom. dr. Mlinarja (gosp. okr. glav. je bil odsoten) in gosp. nadzornika Koropca. Popoldne se je vršila v Sokolski dvorani otroška predstava s istim sporedom kakor pri Mali Nedelji. Zvečer se je zadovoljna mladina z učiteljstvom med petjem in vriskanjem odpeljala domov na vozovih, katere so dostavili Malonedeljski. — Da se je vršila predstava v Lju-

tomeru, se imamo zahvaliti vodji davčne oblasti gosp. Pernetu, postajenačelniku gosp. Komacu in ljutomerskim tovarišem Zacherlu, Miklu in Stoparju. Pri obeh prireditvah nam je bil v veliko pomoč tudi gosp. inženjer Lupša. Trgovec gosp. Sattler iz Gornje Radgone je prispeval 200 Din. — Č.

Šolska ljudska predavanja.

—pp V nedeljo, 28. oktobra 1923 smo imeli v Brezovici roditeljski sestanek v šoli. Predaval je šolski voditelj Zdravko Mikuž: 1. O važnosti »Odpustnic«, 2. O vzgoji otrok. (Nadaljevanje.) 3. O položaju notranjskih, primorskih ter koroških Slovencev z resolucijo: Vsakemu narodu svoje pravice! Udeležba staršev je bila prav povoljna.

Književnost in umetnost.

Novе knjige in druge publikacije.

—kpl. Poziv na pretplatu, saradnju i oglašivanje! Dne 15. XI. o. g. naumico sam početi izdavat i obiteljski i opci prosvjetni časopis »Dom i Škola«. List će izlaziti svakog 1. i 15. u mjesecu, a godišnja mu je pretplata 50 Din, za pola i četvrt godine razmjerno. Program mu je raditi na zblizavanju i popravljanju doma i škole, kao i na opće prosvjetnom dizanju našega naroda u svim manifestacijama kulture i morala. »Dom i Škola« će organizirati prosvjetan rad i prosvetne radnike u domovini, da se sa diletantskog, pojedinačnog i sporadičnog rada na području naše pučke prosvjete prede na općenit i sistematičan rad. »Dom i Škola« će pratiti i potpomagati sav rad na općoj prosvjeti u našem narodu, te ga pribirati i bilježiti, tako, da će »Dom i Škola« biti jedini list te vrste u nas, te ne će konkurirati nijednom prosvjetnom listu, nego će ih — šta više — krepko podpirati i raširivati svojom propagandom u narodu. Kako će »Dom i Škola« bit naš najrašireniji narodni list, to se oglašivanje u njemu samo po sebi preporučuje. Moli se za što obilniju saradnju, pretplatu i oglašivanje. Saradnja će se dobro honorirati. Pretplata, članci i oglasi šalju se potpisano. U Sotu, p. Šid, 20. X. 1923. — Stjepan Dobričić, rav. učitelj — urednik »Dom i Škole«.

—kpl. Planinski koledar za leto 1924. je pravkar izšel. Razposlal se je vsem plačujočim naročnikom, in sicer priporočeno. Kdor ga ni dobil, naj se takoj obrne na Brunon Rotter, Maribor, Krekova 5. Koledar se ne bo dobival po knjigarnah.

—kpl. Andersenove pripovedke. Za slov. mladino priredila Utva. »Splošna knjižnica« št. 7. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 112. Cena broš. 12 Din, vez. 17 Din.

—kpl. Dr. Lavo Čermelj: Boškovičev nauk o materiji — prostoru — času v luči relativnostne teorije. Splošna knjižnica 61. 52 str. 8°. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena (brez poštnine) broš. 16 Din, vez. 23 Din.

—kpl. Ivan Albreht: »Zelena livada«. Ljubljana 1923. Izdala in založila A. H. & O. F. Cena trdo vezani knjigi 15 Din.

Ocene.

—k Planinski koledar za leto 1924. Uredil Fr. Kocbek — Gornji grad. Vsebinska: Koledar. Hoja po gorah. Turistovski promet v obmejnem pogorju. Mednarodni brzojavni ključ. Narujte gorske cvetke. Znamenja v sili. Zdravstveni nasveti turistom. Slovensko planinsko društvo. Organizacija T. K. Skala. Organizacija Jugoslov. zimskošportnega saveza v Ljubljani. Hrv. planinarsko društvo. Hišni red v planinskih kočah. Odredbe za obisk planinskih koč. Seznam planinskih koč. Vodnik od koč do koč v Sloveniji. Planinske koč v zasedenem ozemlju. Vodnik za planinske kraje Slovenije. Planinski kraji v zasedenem ozemlju. Spominske knjige in štambiljke, seznam. Seznam vodnikov in aspirantov S. P. D. Seznam slovenskih gora, prehodov in sedel. Planinsko slovstvo. Oglasi. — Slike in risbe: Vozli za vrv. Konj (Savinjske Alpe) 1803 metre. Pohorje. Julijske Alpe (A. Knafelc). Karavanke. Savinjske Alpe. Ojstrica. Dom na Vršču.

—k Andersenove pripovedke za mladino. Priredila Utva. Naše mladinsko slovstvo, ki je dolgo časa spalo spanje pravičnega, se je začelo zadnja leta lepo razvijati. Deloma v izvirnikih, deloma v prevodih moremo nuditi mladini vsaj nekaj izbire. Tudi »Splošna knjižnica« je v

Najboljši nadzorniki so učenci.

E. G.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r. Poitalijančenje slovenskih šol — akon! Italijanski državni uradni list Gazzetta ufficiale št. 250, z dne 24. okt. 1923 objavlja kralj. odlok o šolski reformi. len 4. tega zakona se glasi: »V vseh udskih šolah Kraljevine se vrši pouk v državnem jeziku. V občinah, v katerih se bičajno govori drugačen jezik, bo ta (jezik) predmet učenja v dodatnih urah. Pouk drugega jezika je obvezen za drugozične učence, za katere so starši ali izrševalci očetovske oblasti podali v začetku šolskega leta tozadewno vpisno izve.«

—r. Dvojezičnost slovanskih listov odložena. Dne 26. oktobra je prejelo ravnateljstvo tržaške »Edinosti« naslednji odlok: »Kr. prefektura tržaške pokrajine. 041—5394, Trst, 26. oktobra 1923.

svojem 7. zvezku poklonila slovenski mladini lep šopek Andersenovih pripovedk, ki jih je v ta namen priredila priznana naša pisateljica Utva. Pravljičica je in ostane za mladino gotovo eno najprijetnejših beril. Vzgaja, zabava, uči, vzbujajo fantazijo ter vpliva v vsakem oziru blagodejno. In med kopo takega čtiva je Andersen poleg narodnih pravljic gotovo eden najboljših avtorjev. Naj bi našel med našo slovensko mladino prav mnogo takih hvaležnih čitateljev, kakor jih je imel in jih gotovo še ima v svoji severni domovini. Saj nizka cena in lepa oprema bo gotovo odprla knjigi pot v sleherni hišo, kjer le utriplje kal mladih src.

—k Dr. Lavo Čermelj: **Boškovičev nauk o materiji — prostoru.** »Splošna knjižnica«, ki je začela izhajati v drugi polovici avgusta t. l., nam je dala v svojem 6. zvezku I. delo svoje znanstvene zbirke v obliki osmerke. Priznanja vredna in posrečena je bila misel pokazati širšim krogom našega razumništva domačina, Hrvata Boškoviča, učenjaka svetovnega slovesa. Krik nam sovražnega inozemstva, češ, da smo barbari, nas je tako premotil, da že skoro sami verjamejo tej laži. Zato je tembolj potrebno, da dvignemo naše duševne velikane iz pozabljenja in hvaležni smo doktorju Čermelju, da nam je pokazal Boškovičev nauk o materiji — prostoru — času v luči relativnostne teorije. Dvesto let mineva, odkar je Boškovič pisal o teh svojih naukih, toda sila njegovega genija je bila toliko, da nam danes zvane ti nauki kakor plod sodobnega znanstvenega raziskavanja! Delo je pisano razumljivo, ne samo za strokovnjaka, temveč tudi za vsakega naobraženega lajka. V »Dodatku« nam poda pisatelj par podatkov o Boškovičevem življenju in delu, kar nam knjigo še tembolj približa. Narod, ki svojih velikih mož ne časti, jih ni vreden. Ali hočemo biti Slovenci tak narod? — Če pa hočemo res ceniti svoje genije, moramo spoznavati njihova dela! — Cena knjige je nizka, oprema dostojna. Zato pa upamo, da bo naše razumništvo rado seglo po tej knjigi.

—k Ivan Albrecht: **»Zelena livada«.** Naša mladina je zopet za eno knjigo bogatejša. »Zelena livada« ji prinaša vrsto pesmi, pravljic, kratkih povesti iz otroškega življenja, nekaj basni iz Brazilije ter vrsto »Indijskih pregovorov«. Pestra vsebina hrani mnogo zabavnega in poučnega vzgojnega. Jezik je gladek in lahkoumljiv, način pripovedovanja preprost in otroški duši dostopen. Knjigo krasi štiri lepe naslovne vinjete ter naslovna slika po originalu akad. slikarja M. Gasparija, ki zna s svojo sliko tako toplo in prijetno govoriti srcem naše mladine. Lepi papir in brezhibna oprema vrednost knjige še povečujeta. Zato bo gotovo našla mnogo prijateljev, posebno zdaj, ko že trkata Miklavž in Božič na vrata. »Zelena livada« se dobi po vseh knjigarnah. Kjer je ne bi bilo, naročite kar pri »Zvezni knjigarni« v Ljubljani, Marijin trg 8.

Naša gospodarska organizacija.

—g Poziv upnikom I. Upniki podpisane zadruge se naprošajo v zmislu § 40. združbenega zakona, da prijavijo svoje terjatve. — **Učiteljska stavbna zadruga v Ljubljani, r. z. z. o. z., v likvidaciji.**

—g »Učiteljski dom« v Mariboru. Članarina in darila: Tušak Radivoj, učit. v Krčevini, 2 obveznici à 100 Din (s kuponci od septembra 1922 dalje); doslej je izkazanih 128 obveznic à 100 Din = 12.800 Din. Mejovšek Rado, nadučitelj Orlavas, 40 Din. Musek Ljudevit, nadučitelj Št. Vid niže Ptuja, 10 Din. Kopic Radoslav, nadučitelj v pok. Maribor, v spomin na umrlega tovariša Majhena v Studencih, 100 Din. Potočnik Ante, nadučitelj Podsreda, 10 Din. Učiteljsko osnovne šole na Pobrežju 70 Din. Vsem pristrčna hvala! — Tovariši blagajniki učiteljskih društev! Leto se nagiblje h koncu, spomnite se »Učiteljskega doma« in pošljite članarino. Doslej je poslalo članarino šele 5 društev!

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—i Poziv! Tovariši in tovarišice! Ne puščajte svojih beograjskih ferijalnih borcev samih! Podprite naše težnje in naše delo s pristopom v F. S. Ne le kdor namerava potovati, vsak zaveden učitelj (ica) bi moral biti član te naše mlade, a tako potrebne organizacije. Pristopite vsi, podprite nas moralno! — S ferijalnim

pozdravom Pirnat Viktor, zastopnik učiteljske P. F. S.

—f **Mariborska učit. P. F. S.** Pozivljamo vse one tov. ferijalce iz Maribora, ki so bili v preteklem šolskem letu radi skupnega potovanja včlanjeni pri drugih učit. P. F. S., da v novem šolskem letu pristopijo k naši podružnici. Obenem vabim k pristopu vse mariborske tovariše, ki še niso člani, in one iz drugih učiteljskih društev, ki gravitirajo v Maribor in še nimajo svoje P. F. S. — J. Mlinaričeva, Studenci.

Predavanja in poročila pri društvih.

—s **Okrajno učiteljsko društvo za ljubljansko okolico**, 6. oktobra 1923 v Ljubljani. Od — članov, navzočih —?

»O moralnem dobru in zlu«, predaval dr. Veber, univ. prof.

Sedma obletnica bojev v Dobrudži, predaval tov. Gole.

—s **Učiteljsko društvo za kozjanski okraj**, 4. oktobra 1923 v Kozjem. Od — članov, navzočih dve tretjini članov.

O kongresu UJU v Ljubljani, poročal tov. Lovše.

Osnovno šolstvo v Primorju, predaval tov. Lazar.

Problemi vzgoje najširših plasti naroda, predaval tov. Rob. Ivanuš.

—s **Učiteljsko društvo za laški okraj**, 10. oktobra 1923 v Zidanem mostu. Od 104 članov, navzočih 69.

Učitelj kot zdravnik, predaval tov. Blaž Jurko.

—s **Cerkljansko-škofljski krožek**, 6. oktobra 1923. Od — članov, navzočih —?

Skupščina v Ptuj in kongres v Ljubljani, poročal tov. Skubic.

O vzgoji najširših plasti našega naroda, predaval tov. Kozin.

—s **Marnberško učiteljsko društvo**, 2. junija 1923 v Ribnici na Pohorju. Od 32 članov, navzočih 22.

»O narodnostnem quodlibetu«, predaval tov. Krajnik.

UČITELJSKI PEVSKI ZBORI.

—zb. **Marnberško učiteljsko društvo** je ustanovilo dne 6. oktobra t. l. svoj pevski zbor pod vodstvom tov. M. Pivca.

Slovenska Šolska Matica.

—ko **Poverjeniki »Slovenske Šolske Matic«** se naprošajo, da pošljejo nabilne pole članov za l. 1923. Knjige bodo v kratkem dotiskane, zato na delo, da bo čimveč učiteljstva v Matičnem krogu.

Splošne vesti.

— **Fran Kocbek — odlikovan.** Dne 14. oktobra je bil v Gornjem gradu odlikovan tamkajšnji nadučitelj v pok. gosp. Fran Kocbek za zasluge na prosvetnem polju z redom sv. Save V. razr. Ob pol 9. uri se je zbralo v čitalnični dvorani mnogo občinstva; med tem so bili zastopniki okrajnega sodišča, davčnega urada, okrajnega odbora, čitalnice, posojilnice. Navzoče je bilo tudi skoraj vse učiteljstvo, ki je priredilo tega dne društveno zborovanje. Slavnost se je pričela z nagovorom, ki ga je imel g. J. Osojnik, uradni vodja politične ekspoziture v Mozirju. Omenjal je slavljencevo delovanje na šolskem, pisateljskem in združbenem polju ter njegove zasluge za planinstvo. Pozval je navzoče, davzkljikejo Nj. Vel. kralju trikrat živio in pripel nato Kocbeku red na prsi. Gosp. dr. V. Hočevvar, okrajni sodnik v Gornjem gradu je naglašal odlikovančevu neustrašeno delovanje za slovensko in s tem jugoslovansko narodnost. G. dekan Novak je povedal v svojem govoru, da je odlikovanec vedno podpiral duhovščino pri pouku verouka v šoli in tudi sam vzgajal šolsko mladino v verskem duhu. Predsednik učiteljskega društva V. Pulko je našteval odlikovančeve zasluge za ustanovitev »Zaveze jugoslov. učit. društva«, njegovo plodonosno pisateljevanje, njegovo delovanje v učiteljskem društvu kot član in večletni predsednik in njegovo zagovarjanje učiteljstva, ko je bil 18 let član okrajnega šolskega sveta. Jako ganljiv je bil nastop **Podbrežnikovih** hčerke, ki se je odlikovancu zahvalila za njegove nauke v šoli in mu podala šopek cvetic. Odlikovanec se je vsem iskreno zahvalil in pevcem so zaključili to pomembno slavnost s pesmijo »Pozdrav«.

— **Ljubljansko učiteljstvo in učiteljstvo bližnje okolice** opozarjamo na predavanja ljudske visoke šole v Ljubljani, ki se vrše vsako nedeljo ob 10. uri dopoldne v dvorani na univerzi. Spored predavanj glej »Učit. Tov.« št. 44. V nedeljo 4. t. m. se je vršilo prvo predavanje dr. K. Ozvalda »O potrebi nove orientacije«, ki je bilo zelo dobro obiskano. Prihodnje nedeljo predava univ. prof. dr. Hadži »O zgledih iz živalstva«.

— **Tovariši, tovarišice iz sežanskega okraja in tržaške okolice**, ki ste bili pregnani in odslovljeni ob začetku tekočega šolskega leta in sedaj službujete v Jugoslaviji, sporočite mi svoj naslov (službeni kraj)! — J. Rustja, nadučitelj, Stari trg pri Črnomlju.

— **Liga X.** se je oglašil zadnjič v »Slovincu« glede preklica zadnjega odloka ministrstva prosvete. Olikanih besed nismo pričakovali nikdar od njega — Mirna Bosna!

— **Umrla je** v Ložah pri Vipavi 25. t. m. gospa Mercina Ivana, vdova po učitelju in mati tovarišev Franca, Josipa in Ivana Mercine. Vsem preostalim naše iskreno sožalje!

— **Ga. Pavla Rojic**, soproga nadučitelja v Dornbergu je dne 30. oktobra t. l. po dolgi in mučni bolezni umrla. Pogreb je bil 1. novembra t. l. Naše sožalje!

— **One tovariše, ki jim je bila doposlana dr. Žgečeva knjiga »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«** v svrhu referata pri okrajnih učiteljskih društvih prosimo, da referirajo pri prvih zborovanjih o knjigi, ker pričnemo knjigo v najkrajšem času razposiljati na društva. Cena knjigi je 12 Din, pri skupnem naročilu potom okrajnih učiteljskih društev je cena za učiteljstvo znižana in stane komad 8 Din.

— **Tovariši — lovci!** Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani potrebuje v svrhu svojega obrata razne ustreljene ptice in živali, ki bi bile primerne za gačenje. V ta namen se naprošajo vsi tovariši-lovci, naj nam o prilikah pošljajo take eksemplare. **Stroške in poštnino vrnemo.** Na delo tedaj; procvit naših gospodarskih podjetij je korist celotne naše organizacije, ker se čisti dobiček od njih uporablja izključno za organizacijo in narodno-kulturne namene!

— **Poverjeništvu UJU v Ljubljani** potrebuje: 1. Avstrijski državni šolski zakon in dokončni šolski in učni red. 2. Dr. Burckhardove zakonske zbirke 27. del »Volksschulgesetze« zvezek I—IV. 3. Kranjske deželne šolske zakone. 4. Zbirka štajerskih deželnih šolskih zakonov. (Rožek in Končnik). Ponudbo z navedbo cene prosimo takoj na Poverjeništvu UJU — Ljubljana. Učiteljska tiskarna.

— **Uprava listov ima v zalogi** nekaj posameznih števil »Popotnika«, in sicer: letnik 1892 štev. 2 do 21, letnika 1900 štev. 7 in 11, letnik 1903 štev. 5, 7, 10 in 12, letnik 1904 štev. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, letnik 1907 št. 1 ter 4 do 12, letnik 1908 št. 1 do 9 in 11, letnik 1909 štev. 4 do 10, letnik 1910 štev. 1 do 5, letnik 1911 št. 1 do 5 ter 11, letnik 1912 štev. 1, 6, 7, 8, letnik 1916 štev. 1, 2, 3, 5, letnik 1917 štev. 1 in 3 do 6, letnik 1918 štev. 4, 5, 6, letnik 1919 štev. 1, 2, 4, 5, 6, 9, 10, 12, letnik 1920 štev. 1, 2, 3, 7, 9, 12, letnik 1921 št. 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 11, 12. — Kdor bi hotel kak letnik »Popotnika« izpopolniti, mu iz te zaloge radevolje postrežemo z navedenimi zvezki brezplačno proti vpošiljativim znakom za poštnino.

Uprava listov UJU.

— **Ena oseba, upokojenka ali upokojenec** dobi lepo sobo s pohištvo kot brezplačno stanovanje v večjem kraju ob železnici. Pogoji je le ta, da prevzame nadzorstvo in zračenje drugih delov hiše zaradi odsotnosti gospodarja. Naslov pove uprava »Učiteljskega Tovariša«.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

+glo. **Iz seje Izvršilnega odbora UJU v Beogradu** dne 13. oktobra t. l.

1. Poslovnik in izpremembe pravil UJU. Sklenjeno je bilo, da se natisne poslovnik in izpremembe pravil, sprejete na glavni skupščini v Ljubljani.

2. Za neodrešene brate v Italiji. Predsednik poroča, da je prejel poročila o zatiranju našega šolstva v Istri, o izganjanju naših učiteljev in postavljanju Italijanov na njihova mesta, o zabranjevanju našega jezika v šolah in uvajanju italijanskega učnega jezika v naših šolah. — Vsi člani so povdarjali, da je ena prvih naših dolžnosti, da se zavzamemo za zatirane brate. Sprejet je bil predlog, da o temi poroča »Narodna Prosveta« in da se izroči memorandum ministrstvu prosvete, parlamentarnim klubom in vladi.

3. Projekt zakona o narodnih šolah. Predsednik je poročal, da se projekt zakona o narodnih šolah v ministrstvu prosvete izravna za zakonom o državnih uradnikih, da ne bo kakih

kontradikcij moramo gledati, da se unesejo one odredbe, ki so za nas povoljneješe.

4. Viš. ped. šola. Min. prosvete pripravlja nov zakon o višji pedagoški šoli s ciljem izobraziti meščanskošolske učitelje in šolske nadzornike. Predsednik poroča, da se na ta način vprašanje splošnega višjega šolskega izobraževanja učiteljstva odlaga. Treba bo opomniti gosp. ministra na dano besedo Glavnemu odboru, da se pribori učiteljstvu dostop na univerzo.

5. Seja širšega Glavnega Odbora UJU. O vseh teh vprašanjih bi bilo nujno potrebno se pogovoriti na seji vseh zastopnikov učiteljstva iz države. Blagajna UJU pa ne izmore v danem momentu teh stroškov, zato je bil sprejet predlog, naj poverjeništvu izjavijo, če bi sama nosila stroške za svoje delegate.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v soboto, 10. novembra 1923 v telovadnici na l. mestni deški šoli v Ljubljani. Pričetek točno ob 9. uri dopoldne. Dnevni red zborovanja: 1. Otvoritev zborovanja in poročilo predsednikovo. 2. Tajnikovo poročilo o tekočih društvenih zadevah. 3. Nekaj smernik, katere naj pozna vsak osnovnošolski učitelj o vzgoji in pouku slepih otrok. Predava tov. strokovni učitelj Kopal Josip. 4. Slučajnosti. Odbor.

= **LJUBLJANSKO UČIT. DRUŠTVO** proslavi 50letnico rojstva zaslužnega društvenega člana viš. šol. nadzornika Eng. Gangla s slavnostnim zborovanjem, ki se vrši v soboto, 10. novembra 1923 v telovadnici na Ledini. Pričetek točno ob 11. uri dopoldne. Dnevni red slavnostnega zborovanja:

1. Slavnostni govor predsednika društva, ki čestita jubilaru v imenu vsega učiteljstva, včlanjenega v ljubljansko učiteljskem društvu. 2. Nagovor poverjenika UJU pov. Ljubljana, ki čestita jubilaru v imenu vsega članstva UJU pov. Ljubljana.

K proslavi tega pomembnega jubileja vljudno vabi odbor vse članstvo ljubljanskega učiteljskega društva in po njih vpljane goste. Člani drugih okrajnih učiteljskih društev, ki se morejo udeležiti te proslave, dobrodošli. Odbor.

= **BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje 17. novembra 1923 ob 13. uri v Semiču s sledečim dnevnim redom: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Razvoj duševnega obzorja otroške dobe, poroča tovarišica Anica Erzinova. 4. Poverjenik Slov. Šol. Matic bo pobral članarino za leto 1923. 5. Slučajnosti. Kdor želi obedovati, naj to pravočasno javi tovarišu Janezu Riglarju. — NB. Nekateri tovariši (ice) so pozabili, da je udeležba na društvenih zborovanjih za vse člane obvezna. Odbor.

= **MARNBERŠKO UČIT. DRUŠTVO** zboruje v petek, dne 16. novembra t. l. v Vuhredu ob pol 9. uri. Razen stanovskih in društvenih zadev se bo vršilo praktično predavanje tov. ravn. D. Humeka o knjigovodstvu. Ker je zborovanje učnega in praktičnega pomena, naj nihče ne izostane. — Odbor.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJEBISTRJSKI OKRAJ** zboruje v četrtek, dne 15. novembra ob pol 11. v deški šoli v Slov. Bistrici. Dnevni red: 1. Prečitanje zadnjega zapisnika. 2. Društvene in stanovske zadeve. 3. Poročilo učiteljskega zastopnika v višem šolskem svetu. 4. Rokotvorni pouk — vezanje knjig, podava tov. Zagažen. 5. Slučajnosti. Udeležba obvezna. — Kdor še ni poravnal članarine, naj to nemudoma stori. Društvo ima tudi svoje dolžnosti napram UJU v Ljubljani in »Učiteljskemu domu« v Mariboru.

Poročila:

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ** je zborovalo dne 4. oktobra t. l. v Kozjem. Navzočih je bilo dve tretjini članov. Pristopili sta na novo tov. Mar. Kosova, Buče in Mar. Šetinčeva. Prevorje. O učiteljskem kongresu je obširno poročal tov. Lovše. **Poročilo o pokrajinski skupščini je izostalo, ker ni bilo na isti nobenega delegata.** O »Osnovnem šolstvu v zasedenem Primorju« je poročal tov. Lazar. — Z razpravo o »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda« je tov. tajnik pripo-